

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан інженерно-педагогічного
факультету

Д.Е. Кільдеров

(підпис)

«31» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА

спеціальності	<i>015 Професійна освіта</i>
освітнього ступеня	бакалавр
галузі знань	<i>01 Освіта/Педагогіка</i>
освітньої програми	Професійна освіта. Охорона праці

Шифр за навчальним планом ГС03

Київ 2021

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми "Українська культура" (Чернега П.М., Телегуз А.В., Лушай В.І.)

Розробники програми:

Лушай В.І., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

Даниленко С.В., кандидат історичних наук, доцент кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін

Затверджено на засіданні кафедри джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін історико-філософського факультету

« 31 » _____ 08 _____ 2021 року, протокол № 1 _____

Завідувач кафедри _____

Потильчак О.В.

I. Опис навчальної дисципліни

Шифр дисципліни ЗП03

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Кількість кредитів - 3	Методи навчання: проблемно-пошуковий, пояснення, розповідь, індивідуальний супровід навчання (тьюторинг)
Спеціальність 015 Професійна освіта Спеціалізація 015.15 Охорона праці Освітня програма Професійна освіта. Охорона праці Освітній рівень бакалавр	Загальна кількість годин -90 <i>Денна</i> <i>Заочна</i> Лекції: 18 8	
	Семінарські (практичні) заняття:	
Нормативна	16 4 Лабораторні заняття: - -	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2020 - перший Семестр - перший	Індивідуальна робота: - - Самостійна робота:	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 34 - самостійна робота: 56	56 78 Співвідношення аудиторних годин і годин СРС: 2/5	Форма підсумкового контролю: екзамен
Мова навчання	<i>українська</i> <i>українська</i>	

Предмет вивчення навчальної дисципліни процеси, явища, історичні факти, закономірності і особливості розвитку України, української матеріальної та духовної культури від найдавніших часів до сьогодення.

Міждисциплінарні зв'язки з Історією Української державності, Українською мовою (за професійним спрямуванням).

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомити студентів з понятійним апаратом української культури, її головними методами дослідження, науковими концепціями, найбільш авторитетними гіпотезами, а

також дати майбутнім педагогам-організаторам уявлення про основні періоди розвитку української культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу, аналіз історичної специфіки української національної культурної традиції.

Основними завданнями вивчення даної дисципліни є вивчення здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення, можливостей запозичення культурних цінностей інших народів, порівняльного аналізу ролі і місця вітчизняної культури у контексті світових та європейських культуротворчих процесів; реалізація в навчально-виховному процесі завдань виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення; розвиток умінь проектувати, розробляти й упроваджувати інноваційні форми, методи, засоби організації освітнього процесу, інтегрувати їх із традиційними, розробляти науково-методичне забезпечення освітнього процесу на основі єдності освіти, культури і науки, компетентнісного підходу, студентоцентрованості й контекстності (практичної спрямованості) навчання; формувати вміння конструювати та розвивати педагогічно доцільні партнерські морально-естетичні суб'єкт-суб'єктні відносини.

II. Основні програмні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.		ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
2.	ПРО1. Уміти використовувати інструменти демократичної правової держави в професійній та громадській діяльності, приймати рішення на підставі релевантних даних та сформованих ціннісних орієнтирів.	ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
3.	ПРО2. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.	ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
4.	ПР 12. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.	ФК2. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

5.	ПР14. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані, систематизувати й упорядковувати інформацію для вирішення комплексних задач професійної діяльності.	ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
----	---	--

III. Тематичний план освітнього компоненту

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредитів ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин				
		Аудиторні	Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
1.	Теорія та становлення культури українського народу в найдавніші часи.	4	2	2	-	6
2.	Культура та дозвілля Київської Русі IX–XIII ст.	4	2	2	-	6
3.	Українська мова та література в другій половині XIII – першої половині XVII ст.	4	2	2		6
4.	Розвиток освіти і науки в Україні в XVI – XVIII ст.	4	2	2		6
5.	Розвиток музичного й театрального мистецтва, живопису та архітектури в XIV – першій половині XVII ст. культура українського бароко	4	2	2		6
6.	Релігійне життя українського народу в XIV – XX ст.	4	2	2		6

7.	Розвиток освіти, науки, дозвілля, літератури та мистецтва в Україні ХІХ ст.	4	2	2	6
8.	Культура українського народу в період національно-культурного відродження на початку ХХ ст. та національно-визвольних змагань (1900–1921 рр.).	4	2	2	6
9.	Українська культура та дозвілля радянської доби та пострадянського періоду.	2	2		8
	Разом	34	18	16	56

IV. Зміст навчальної дисципліни

Тиж./ год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тиж.1 4 акад. год.	Модуль І. Українська культура як наука і навчальна дисципліна. Тема 1. Теорія та становлення культури українського народу в найдавніші часи. Зміст теми. Поняття «культура» та її функціональна роль у суспільстві. Закономірності розвитку культурного процесу та історичні типи культур. Джерельна і наукова база вивчення української культури. Матеріальна і духовна культура первісних	Лекція, семінарське заняття	Лекція-візуалізація, 2 год. Семінарське заняття - груповий тьюторіал. Підготовка і проведення за технологією «Мозковий штурм», 2 год.	11	

<p>Тиж.2 4 акад. год.</p>	<p>суспільств на території України. Культура населення переддержавних утворень на українських землях (I тис. до н.е.).</p> <p>Тема 2. Культура та дозвілля Київської Русі IX–XIII ст.</p> <p>Зміст теми. Самобутність культури українських племен на терені України: фольклор, звичаї та обряди, язическі вірування, міфологія, матеріальна культура. Виникнення писемності, розвиток освіти і наукових знань. Запровадження та поширення християнства та його роль в розвитку культури. Література Київської Русі: переклади і літописи – «Остромирове Євангеліє», «Слова про закон і благодать» Іларіона, «Повчання дітям Володимира Мономаха», «Повість временних літ» Нестора, «Слово о полку Ігоревім», «Руська правда». Архітектура, живопис, прикладне мистецтво.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>Бінарна лекція, 2 год. Семінарське заняття - груповий тьюторіал. Підготовка і проведення за технологією «наукова конференція», 2 год.</p>	<p>7</p>	
---	--	------------------------------------	--	-----------------	--

Тиж.3 4 акад. год.	<p>Тема 3. 1.3 Українська мова та література в другій половині XIII – першої половини XVII ст.</p> <p>Зміст теми. Етапи виникнення української мови. Літописання: Галицько-Волинський літопис, Короткий Київський літопис, Літописи Великого князівства Литовського, Густинський літопис, Густинський монастирський літопис, Київський літопис. Історико-мемуарна проза В. Загоровського, С. Оріховського та ін. Світська та релігійна література. Полемічна література: творчість І. Вишенського, І. Борецького, М. Смотрицького, З. Копистенського, К. Транквіліона-Ставровецького, Х. Філарета, невідомого автора «Перестороги». Історична література про походження термінів «Русь», «руський», «Росія», «російський», «Україна», «Мала», «Велика» та «Біла» Русь.</p>	Лекція, семінарське заняття	Лекція- візуалізація, 2 год. Семінарське заняття - груповий тьюторіал. Підготовка і проведення за технологією «Мозковий штурм», 2 год.	7
Тиж. 4 4 акад. год.	<p>Тема 4. Розвиток освіти і науки в Україні в XVI – XVIII ст.</p> <p>Зміст теми. Початкова освіта: а) роль православної церкви в розвитку початкової освіти; б) структура освіти, шкільні статути; в) стан освіти на</p>	Лекція, семінарське заняття	Лекція- візуалізація, 2 год. Семінарське заняття - груповий тьюторіал. Підготовка і проведення за	7

<p>Тиж.5 4 акад. год.</p>	<p>Запорізькій Січі; г) перші шкільні підручники. Розвиток середньої та вищої освіти, характеристика структури навчально-виховного процесу, учбової бази: а) характеристика структур середньої та вищої освіти; б) роль братств у поширенні освіти; в) культурно-освітні центри в Україні: Острозький, Миляновицький, Львівський, Київський; г) вплив європейської школи на розвиток освіти в Україні. Внесок української інтелігенції в розвиток освіти: діяльність К. Острозького, А. Курбського, П. Могили, Г. та М. Смотрицьких, П. Беринди та інших. Розвиток науки в Україні: а) гуманітарні наукові знання; б) досягнення в математичних, природничих, технічних наук і медицини; в) книгодрукування. Вплив реформ Російського царизму 1764, 1773 – 1776, 1782 - 1786 років на розвиток освіти та науки.</p> <p>Тема 5. Розвиток музичного й театрального мистецтва, живопису та архітектури в XIV – першій половині XVII ст. культура українського бароко.</p> <p>Зміст теми. Музичне й театральне мистецтво XIV – першої половини XVII ст.:</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>технологією: «науковий диспут».», 2 год.</p> <p>Лекція-візуалізація, 2 год. Семінарське заняття - груповий тьюторіал. Підготовка і проведення за</p>	<p>7</p>
--	--	------------------------------------	---	-----------------

<p>Тиж.6 4 акад. год.</p>	<p>пісенний і танцювальний жанри; музика, театр. Музика і театр українського бароко. Архітектура: культові споруди, оборонні споруди, розвиток світської архітектури. Українське бароко в архітектурі. Живопис і прикладне мистецтво. Барокові риси образотворчого мистецтва. Еволюція в розвитку літературної творчості: проза і віршова література, шкільна драма та інтермедії. Значення творчості Г.Сковороди і І.Котляревського для української літератури і мови.</p> <p>Тема 6. Релігійне життя українського народу в XIV – XX ст.</p> <p>Зміст теми. Становище православної церкви в період литовського та польського панування: а) посилення тиску католицизму на православ'я після Кревської (1385 р.) та Городельської (1413 р.) уній; б) наслідки для православної церкви Московського собору 1458 року. Українська церква впродовж XVI-XVII ст.: розкол, посилення діяльності католицької церкви на українських землях, Берестейська унія 1596 р. Перехід Київської митрополії під канонічну</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>інтегрованою технологією «Ситуативне моделювання». Індивідуальні тьюторіали, 2 год.</p> <p>Лекція-візуалізація, 2 год. Підготовка і проведення за технологією «Мозковий штурм», 2 год.</p>	<p>7</p>	
--	---	------------------------------------	---	-----------------	--

<p>Тиж.7 4 акад. год.</p>	<p>залежність Московському патріархату. Омосковлення української православної церкви.</p> <p>Тема 7. Розвиток освіти, науки, дозвілля, літератури та мистецтва в Україні XIX ст.</p> <p>Зміст теми. Стан освіти в Україні та внесок української інтелігенції в її розвиток. Становище української мови. Розвиток української науки у гуманітарних і природничих галузях. Діяльність наукових товариств. Розвиток української літератури у XIX ст. та її вплив на національну свідомість народу. Характерні особливості розвитку українського мистецтва: а) становлення нового професійного театру; б) розвиток музичної української культури; в) українське образотворче мистецтво в пошуках нових стилів. Творчість художників-передвижників.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття</p>	<p>Лекція-візуалізація, 2 год. Семінарське заняття - груповий тьюторіал. Підготовка і проведення за технологією «Мозковий штурм», 2 год.</p>	<p>7</p>
<p>Тиж.8 4 акад. год.</p>	<p>Тема 8. Культура українського народу в період національно-культурного відродження на початку XX ст. та національно-визвольних змагань (1900–1921 рр.).</p> <p>Зміст теми. Розвиток суспільно-політичної думки та її вплив на формування національної і політичної</p>	<p>Лекція, семінарське заняття індивідуальні тьюторські програми.</p>	<p>Лекція-візуалізація, 2 год. Семінарське заняття - груповий тьюторіал. Підготовка і проведення за технологією «Мозковий</p>	<p>7</p>

	<p>свідомості українського народу. (Д.Донцов, М. Міхновський, Л. Бачинський, В.Липинський). Періодичні видання і книгодрукування. Розвиток освіти та наукових знань на початку ХХ ст. Відродження та розвиток національної освіти і науки: діяльність М. Василенка, С. Русової, І. Стешенка, Д. Багалія, В. Вернадського, М. Грушевського, С. Єфремова, І. Огієнка, М. Туган-Барановського, А. Кримського. Основні напрями розвитку української літератури. Театр, музика, образотворче мистецтво і архітектура, кіномистецтво. Право і релігійне життя.</p>		штурм», 2 год.		
<p>Тиж.8 2 акад. год.</p>	<p>Тема 9. Українська культура та система дозвілля радянської доби та пострадянського періоду. Зміст теми. Освіта і наука в Українській РСР. Мовна політика радянської влади. Українська література й образотворче мистецтво радянської доби. Основні тенденції музичного, театрального життя та кінематографа. Українська культура доби незалежності. Внесок української діаспори в розвиток української і світової культури.</p>	Лекція	Лекція-візуалізація, 2 год.		

4.2. Плани семінарських, практичних, лабораторних занять

Змістовий модуль 1. Українська культура як наука і навчальна дисципліна

Тема 1.1 Теорія та становлення культури українського народу в найдавніші часи.

1. Поняття «культура» та її функціональна роль у суспільстві.
2. Закономірності розвитку культурного процесу та історичні типи культур.
3. Джерельна і наукова база вивчення української культури.
4. Матеріальна і духовна культура первісних суспільств на території України.
5. Культура населення переддержавних утворень на українських землях (І тис. до н.е.).

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Бабій Л. Діалектика розвитку історичних типів культур. – Львів, 1991.
2. Баран В. Д. Черняхівська культура. — К., 1981.
3. Брайчевський М. Конспект історії України. // «Старожитності» – 1991, №5 – 6.
4. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. – К., 1992.
5. Винокур І. С. Історія та культура черняхівських племен Дністро-Дніпровського межиріччя II – V ст. н. е. – К., 1972.
6. Голіченко Т. Слов'янська міфологія та антична культура. – К., 1994.
7. Грушевський М. С. Історія України-Руси. – Т.1. – К., 1990.
8. Даниленко В. М. Космогонія первісного суспільства. – К., 1978.
9. Даниленко В. Н. Энеолит Украины. – К., 1974.
10. Дмитренко М. та ін. Українські символи. – К., 1994.

11. Енциклопедія трипільської цивілізації. – К., Т.1; Т.2. - 2004.
12. Заєць І. Витоки духовної культури українського народу. – К.: 2006.
13. Залізник Л. Найдавніше минуле України. – К., 1997.
14. Залізник Л. Стародавня історія України. – К., 2012.
15. Знойко О. Л. Міфи Київської землі та події стародавні. – К., 1989.
16. Історія української культури. – К., 2000. - Т. 1.
17. Історія української культури: Курс лекцій (під ред. С.О.Костилюєвої). – К., 2010.
18. Культурологія. Навчальний посібник. – К., 2005.
19. Герчанівська П.Е. Культурологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За ред. В.І. Панченко. 2-ге вид. К., 2006.
20. Лосєв І.В. Історія та теорія світової культури: європейський контекст. // Навч. посіб. – К., 1995.
21. Марченко М. І. Історія української культури з найдавніших часів до середини ХУП ст. – К., 1966.
22. Петриченко М. Земля священного вужа. / 3 історії відкриття стародавнього Трипілля. // Вечірній Київ, 1993, 30 листопада
23. Рыбаков Б.А. Язычество древних славян. – М., 1981.
24. Соколов Э. Понятие, сущность и основные функции культуры. // Уч. пособ. – Л., 1989.
25. Суслопаров М. Розшифрування найдавнішої писемності з берегів Дніпра. – К., 1986, №9.
26. Українська культура. Лекції за редакцією Д. Антоновича. – К., 1993.
27. Українська національна культура: минуле, сучасне, майбутнє. // Слово і час – 1991. – №2.
28. Феномен української культури: методологічні засади осмислення / відп. ред. В. Шинкарук, Є. Бистрицький. – К., 1996.
29. Чемерис П. Трипільська культура. // За вільну Україну, 1993, 25 грудня.

30. Чмихов О. М., Черняков І.Т. Хронологія археологічних пам'яток епохи міді – бронзи на території України. – К., 1988.

Тема 1.2 Культура та дозвілля Київської Русі IX–XIII ст.

1. Самобутність культури українських племен на терені України: фольклор, звичаї та обряди, язичеські вірування, міфологія, матеріальна культура.
2. Виникнення писемності, розвиток освіти і наукових знань.
3. Запровадження та поширення християнства та його роль в розвитку культури.
4. Література Київської Русі: переклади і літописи – «Остромирове Євангеліє», «Слова про закон і благодать» Іларіона, «Повчання дітям Володимира Мономаха», «Повість временних літ» Нестора, «Слово о полку Ігоревім», «Руська правда».
5. Архітектура, живопис, прикладне мистецтво.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Асеев Ю. С. Архітектура Київської Русі. – К., 1969.
2. Брайчевський М. Ю. Походження слов'янської писемності – К., 2002.
3. Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. - К., 1988.
4. Велесова книга. Перевод и комментарии А. И .Асова. Изд. 2-ое испр. – М., 1995.
6. Висоцкий С. А. Средневековые надписи Софии Киевской (X-XVII в.) – К., 1976.
7. Грушевський М. Історія української літератури. – К., 1993. Т. 1-2.
8. Ісаєвич Я. Д. Культура Галицько-Волынської Русі // Вопросы истории. – 1973. - №1.
9. Історія української культури. – К. 2000. Т. 1-2.
10. Історія християнської церкви на Україні. Релігієзнавчий довідковий нарис. – К., 1992.

11. Києво-Печерський «Патерик». – К., 1991.
12. Котляр М. Ф. Галицько-Волинський літопис XIII ст. – К., 1993.
13. Крип'якевич І. Історія української культури. – Львів, 1939.
14. Культура і побут населення України: навч. посібник / Наулко В., Артюх І., Горленко О. та ін. – К., 1993.
15. Літопис Руський. – К., 1989.
16. Логвин Г. Н. Украинское искусство X- XII века. – М., 1963.
17. Логвин Г. Н. Софія Київська. – К., 1971.
18. Моця О., Ричка В. Київська Русь: від язичництва до православ'я. – К., 1996.
19. Нариси історії архітектури Української РСР (дожовтневий період) – К., 1957.
20. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.
21. Рыбаков Б. А. История культуры древней Руси. – М., 1963.
22. Толочко П. П. Київська Русь. – К., 1996.
23. Толочко П. П. Літописи Київської Русі. – К., 1994.
24. Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
25. Українські народні думи. – М., 1972.
26. Українці: історико-етнографічна монографія: у 2 кн./ ред. А. Пономарьов. – Опішне, 1999.
27. Франко І. Найстаріші пам'ятки південноруського письменства // Зібр. творів у 50 т. – К., 1983. – Т. 40.

Тема 1.3 Українська мова та література в другій половині XIII – першій половині XVII ст.

1. Етапи виникнення української мови.
2. Літописання: Галицько-Волинський літопис, Короткий Київський літопис, Літописи Великого князівства Литовського, Густинський літопис, Густинський монастирський літопис, Київський літопис.
3. Історико-мемуарна проза В. Загоровського, С. Оріховського та ін

4. Світська та релігійна література.
5. Полемічна література: творчість І. Вишенського, І. Борецького, М. Смотрицького, З. Копистенського, К. Транквіліона-Ставровецького, Х. Філарета, невідомого автора «Перестороги».
6. Історична література про походження термінів «Русь», «руський», «Росія», «російський», «Україна», «Мала», «Велика» та «Біла» Русь.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Борисенко В.Й. Історія культури України XVII ст. – К., 2014. – 69 с.
2. Борисенко В.Й. Нариси історії України. – К., 1993.
3. Грушевський М. Історія української літератури. – К., 1995. – Т. 5.
4. Давня українська література: Хрестоматія. - К., 1991.
5. Давня українська література: Хрестоматія. — К.,1991.
6. Духовний розквіт українського народу. У трьох томах. - К., 1972. - Т.1.
7. Європейське відродження та українська література XIV – XVII ст. – К., 1993.
8. Історія української культури. - К.,2000. - Т.2.; 2003. - Т.3.
9. Історія української літератури. У 8 т. - К., 1967. - Т. 1.
10. Марченко М. І. Історія української культури. – К., 1961.
11. Матеріали до вивчення історії української культури. В 5 т. – К., 1959. – Т. 1.
12. Мова як чинник української ментальності: зб. наук. статей. - Львів, 2013.
13. Німчук В. В. Походження й розвиток мови української народності // Українська народність: нариси соціально-економічної й етнополітичної історії. – К., 1990.
14. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. – К., 1918.
15. Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.
16. Слово многоцінне. Хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV – XVI ст.) та в епоху Бароко (кінець XVI – XVIII ст.). У 4-х кн. – К., 2006.

17. Тищенко К. М. Етномовна історія Прадавньої України. – К., 2008.
18. Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
19. Шахматов О. О., Кримський А. Ю. Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'яток письменської староукраїнщини XI-XVIII ст. – К., 1922.
20. Шевельов Ю. Дві статті про постання української мови. – К., 1994.

Тема 1.4 Розвиток освіти і науки в Україні в XVI – XVIII ст.

1. Початкова освіта:
 - а) роль православної церкви в розвитку початкової освіти;
 - б) структура освіти, шкільні статuti;
 - в) стан освіти на Запорізькій Січі;
 - г) перші шкільні підручники.
2. Розвиток середньої та вищої освіти, характеристика структури навчально-виховного процесу, учбової бази;
 - а) характеристика структур середньої та вищої освіти;
 - б) роль братств у поширенні освіти;
 - в) культурно-освітні центри в Україні: Острозький, Миляновицький, Львівський, Київський;
 - г) вплив європейської школи на розвиток освіти в Україні.
3. Внесок української інтелігенції в розвиток освіти: діяльність К. Острозького, А. Курбського, П. Могили, Г. та М. Смотрицьких, П. Беринди та інших.
4. Розвиток науки в Україні:
 - а) гуманітарні наукові знання;
 - б) досягнення в математичних, природничих, технічних наук і медицини.
 - в) книгодрукування.

5. Вплив реформ Російського царизму 1764, 1773 – 1776, 1782 - 1786 років на розвиток освіти та науки.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Багалій Д. І. Історія Слобідської України. – К., 1990.
2. Біляшівський Б. Парафіяльні школи Гетьманщини у XVIII ст. за матеріалами полкових ревізій. // Український археологічний щорічник. – Київ – Нью-Йорк, 2002. – Вип. 7.
3. Борисенко В. Й. Історія культури України XVII ст. – К., 2014. – 69 с.
4. Гавриленко В.О. До питання про стан освіти на Запорізькій Січі. // Українська козацька держава: витоки та шляхи історичного розвитку. / Матеріали республіканських історичних читань. / – К., 1991.
5. Грушевський М. Історія України-Руси: В 11 т. – К., 1991, Т. VI.
6. Захара И. С. Борьба идей философской мысли на Украине на рубеже XVII-XVIII вв. / Стефан Яворський /. – К., 1986.
7. Ісаєвич Я. Д. Джерела з історії української культури доби феодалізму (XVI-XVIII ст.) – К., 1972.
8. Ісаєвич Я. О. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1966.
9. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. – Львів, 2002.
10. Історія української культури: у 5 т. 9 кн. – К., 2003. Т. 3.
11. Історія української філософії. Навч. посібник. – К., 2008.
12. Книга і друкарство в Україні. – К., 1965.
13. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.
14. Марченко М. І. Історія української культури з найдавніших часів до середини XVII ст. – К., 1961.

15. Мединський М. Є. Братські школи на Україні та Білорусії в XVI-XVII ст. – К., 1958.
16. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994.
17. Мицько І. З. Матеріали до історії Острозької академії (1576-1636). – К., 1990.
18. Нічик В. М. Києво-Могилянська академія і духовна культура східних та південних слов'ян. – К., 1993.
19. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. – К., 1992.
20. Пилипчук О. Я. Історія науки та освіти в Україні (найдавніші часи – перша третина XX століття). – К., 1998.
21. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001.
22. Січинський В. Чужинці про Україну. – Прага, 1942.
23. Українська культура. Лекції за редакцією Антоновича. – К., 1993.
24. Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія: суспільно-політичні й ідеологічні передумови виникнення вищої освіти в Україні. – К., 1991.
25. Чижевський Д. Історія української культури. – Тернопіль, 1994.
26. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. – К., 1990, Т.1.

Тема 1.5 Розвиток музичного й театрального мистецтва, живопису та архітектури в XIV – першій половині XVII ст. культура українського бароко.

1. Музичне й театральне мистецтво XIV - першої половини XVII ст.: пісенний і танцювальний жанри; музика, театр. Музика і театр українського бароко.
2. Архітектура: культові споруди, оборонні споруди, розвиток світської архітектури. Українське бароко в архітектурі.
3. Живопис і прикладне мистецтво. Барокові риси образотворчого мистецтва.
4. Еволюція в розвитку літературної творчості: проза і віршова література, шкільна драма та інтермедії.

5. Значення творчості Г.Сковороди і І.Котляревського для української літератури і мови.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Александрович В. С. Перемишльське середовище українських малярів у XVII ст. // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до XVIII ст.). – К., 2002. – Вип. 2.
2. Білецький П. Український портретний живопис XVII-XVIII ст. - К., 1969.
3. Борисенко В.Й. Історія культури України XVII ст. – К., 2014. – 69 с.
4. Волошин І.О. Джерела народного театру на Україні. - К., 1960.
5. Духовний розвиток українського народу: У 3-х томах. - К.,1972.
6. Жолтовський П. М. Український живопис XVII - XVIII ст. – К., 1978.
7. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні XIX-XVIII ст. - К., 1973.
8. Історія декоративного мистецтва України: у 5 томах / гол. ред. Г. Скрипник. – К., 2011. – Т. 1- 3.
9. Історія українського мистецтва: У 6-ти томах. - К., 1972, Т.1-2.
10. Історія української культури у 5 т., 9 кн. – К., 2001. – Т. 2 – 3.
11. Історія української музики: у 6 томах /голов. ред. Г. Скрипник. – К., 2010. – Т. 2 – 4.
12. Кисіль О.Г. Український театр. - К., 1968.
13. Корній Л. Історія української музики. – Київ –Харків - Нью – Йорк., 1996. – Ч. 1.; 1998 – Ч. 2.
14. Логвин Г.Н., Міляєва Л.С., Свенціцька В.І. Український середньовічний живопис. - К.,1976.
15. Макаров А. Світло українського бароко. - К.,1994.
16. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.
17. Муха А. Композитори України та української діаспори. – К., 2004.
18. Нариси з історії архітектури Української РСР (дожовтневий період) – К.,1967.

19. Нариси історії українського мистецтва / За ред. В. Г. Заболотного. – К., 1996.
20. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. – К., 1992.
21. Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
22. Українське бароко та європейський контекст. – К., 1991.
23. Українські інтермедії XVII-XVIII ст. Пам'ятки давньої української літератури. – К., 1960.
24. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України. Історичний нарис. – К., 2002.
25. Франко І. Русько-український театр. Южноруський театр XVI-XVIII ст. Твори в 20-ти томах. Т.16. – К., 1955.
26. Художня і традиційно-побутова культура народу. - К., 1983.
27. Чижевський Д. Історія української культури. – Тернопіль, 1994
28. Чижевський Д. Історія української літератури. Від початків до доби реалізму. – Тернопіль, 1994.

Тема 1.6 Релігійне життя українського народу в XIV – XX ст.

1. Становище православної церкви в період литовського та польського панування:
 - а) посилення тиску католицизму на православ'я після Кревської (1385 р.) та Городельської (1413 р.) уній;
 - б) наслідки для православної церкви Московського собору 1458 року.
2. Українська церква впродовж XVI-XVII ст.: розкол, посилення діяльності католицької церкви на українських землях, Берестейська унія 1596 р.
3. Перехід Київської митрополії під канонічну залежність Московському патріархату. Омосковлення української православної церкви.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Борисенко В.Й. Нариси історії України. - К., 1993.

2. Борисенко В. Й., Візер С. О. Державотворчі та національно-духовні процеси в Україні першої половини XVII ст.: навч. посіб. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 154 с.
3. Воронін О. Автокефалія української православної церкви. Церковна автокефалія у вселенській православній церкві // Літературна Україна. - 1991. - № 1.
4. Голубенко П. Україна і Росія в світі культурних взаємин // Українське слово. - 1987.
5. Грушевський М., Левицький О. Розвідки про церковні відносини на Україні-Руси в XVI –XVII ст. – Львів, 1990.
6. Дмитрук К. Д. Униатские крестоносцы вчера и сегодня. - К., 1987.
7. Дядиченко В. А. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України кінця XVII - поч. XVIII ст. - К., 1988.
8. Жуковський А. Петро Могила й питання єдності церков. – К., 1997.
9. Історія релігії в Україні: у 10 томах. – Т. 2. – Українське православ'я. – К., 1997.
10. Огієнко І. О. Українська церква. - К., 1993.
11. Сергійчук В. Козацтво і Унія. // Українське слово. - 1993, 19 лютого.
12. Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. - К., 1993.
13. Ульяновський В. І. Історія церкви та релігійної думки в Україні. Навч. посібник: У 3-х кн. - Кн. 1 – 2. – К., 1994.

Тема 1.7 Розвиток освіти, науки, дозвілля, літератури та мистецтва в Україні XIX ст.

1. Стан освіти в Україні та внесок української інтелігенції в її розвиток.
Становище української мови.
2. Розвиток української науки у гуманітарних і природничих галузях.
Діяльність наукових товариств.

3. Розвиток української літератури у ХІХ ст. та її вплив на національну свідомість народу.
4. Характерні особливості розвитку українського мистецтва:
 - а) становлення нового професійного театру;
 - б) розвиток музичної української культури;
 - в) українське образотворче мистецтво в пошуках нових стилів. Творчість художників-передвижників.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Білецький П. Апостол України: Життя і творчість Тараса Шевченка. – К., 1998.
2. Борисенко В.Й. Боротьба демократичних сил за народну освіту в Україні 60-90-хх рр. ХІХ ст. // Монографія. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – 161 с.
3. Воронцов Д. С. В. Ю. Чаговець – засновник сучасної електрофізики. – К., 1957.
4. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. - К.,1993.
5. Єфремов С. Історія українського письменства. – К., 1995.
6. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. – К., 1993.
7. Загайкевич М. Михайло Вербицький: Сторінки життя і творчості. – Львів,
8. Заставний Ф. Іван Пулюй – великий патріот України. Малознані сторінки творчості. - Львів, 1996. – 80 с.
9. Зіль А. Народнознавець Павло Чубинський і його доба. – К., 2009.
10. Історія українського мистецтва у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник. – К., 2007.
11. Історія української архітектури // За ред. В. І. Тимофійенка. – К., 2003.
12. Історія української культури: у 5 т., 9 кн. – Т. 4. – Кн. 1. – К., 2008; Т. 4. – Кн. 2.
13. Історія української літератури ХІХ століття: У 3 кн. – К., 1995-1997.

14. Історія української музики. – К., 1989. Т. I-II.
15. Мірчук І. Історія української культури. – Мюнхен, Львів, 1994.
16. Німенко А. В. Українська скульптура другої половини XIX - початку XX ст. - К., 1963.
17. Онопрієнко В. І. Історія української науки XIX – XX століть: Навч. посібник. – К., 1998.
18. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001.
19. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси. – К., 1991.
20. Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. – К., 1993.
21. Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
22. Українські письменники XIX-XX століть. – Навчальний посібник. – К., 2002.
23. Федів Ю. О., Мозгова Н. Г. Історія української філософії: Навч. посібник. – К., 2000.
24. Шиманська І. Леся Українка про освіту та виховання. – К., 1973.
25. Ясієвич В. Є., Дехтяр С. Б., Сухоруков С. А. Видатні вчені інженери-будівники України. – К., 1991.

Тема 1.8 Культура українського народу в період національно-культурного відродження на початку XX ст. та національно-визвольних змагань (1900–1921 рр.).

1. Розвиток суспільно-політичної думки та її вплив на формування національної і політичної свідомості українського народу. (Д. Донцов, М. Міхновський, Ю. Бачинський, В. Липинський).
2. Періодичні видання і книгодрукування.

3. Розвиток освіти та наукових знань на початку ХХ ст. Відродження та розвиток національної освіти і науки: діяльність М. Василенка, С. Русової, І. Стешенка, Д. Багалія, В. Вернадського, М. Грушевського, С. Єфремова, І. Огієнка, М. Туган-Барановського, А. Кримського.
4. Основні напрями розвитку української літератури.
5. Театр, музика, образотворче мистецтво і архітектура, кіномистецтво.
6. Право і релігійне життя.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Антонович Д. Триста років українського театру: 1619 – 1919. – К., 2003.
2. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас. – К., 1987.
3. Бойко О. Українська інтелігенція у 1917 р.// Україна ХХ ст. Культура, ідеологія, політика. – К., 1993.
4. Боньковська О. Львівський театр товариства «Українська бесіда» 1915 – 1924 рр. – Львів, 2003.
5. Борисенко В. Й. Нариси історії України. – К., 1993.
6. Васькович Г. Шкільництво в Україні: 1905 – 1920 рр.. – К., 1926.
7. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культури.їх взаємин. - К.,1993.
8. Горєлов М. Перший український державник (Про М. Міхновського). -Рада, 1992 № 13, 14, 15, 16, 17.
9. Горєлов М. Предтеча незалежної України (Про В. Липинського). – Рада, 21 серпня, 4,11 вересня 1992.
10. Горєлов М. Дмитро Донцов. Штрихи до політичного портрету. -Рада, 1992, 22, 29 травня; 5-12червня.
11. Госейко Л. Історія українського кінематографа. – К., 2005.
12. Енциклопедія українознавства: Загальна частина: У 3 т. – К., 1994-1995.
13. Єфремов С. Історія українського письменства. – К., 1995.
14. Животко А. Історія української преси. – К., 1999.
15. Історія українського мистецтва у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник. – К., 2007.

16. Історія української архітектури // За ред. В. І. Тимофійенка. – К., 2003.
17. Історія української дожовтневої музики. – К., 1969.
18. Історія української культури: у 5 т., 9 кн. – К., 2011. – Т. 5. – Кн. 1; Кн. 2.
19. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. – Кн. 1 – К., 1993.
20. Кагарлицький М. Ф. Наодинці з совістю: Образи діячів української культури. – К., 1988.
21. Корнієнко І. С. Українське радянське кіномистецтво, 1917-1929. – К., 1959.
22. Миславский В. Кино в Украине. 1896-1921: Факты. Имена. – Харьков, 2005.
23. Мудрак М. Український авангард // Український модернізм. 1910 – 1930 (Альбом). – Хмельницький, 2006.
24. Полонська-Василенко Н. Д. Українська Академія наук: Нарис історії. – К., 1993.
25. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1993. – Т. 1 – 2.
26. Розовик Д. Ф. Українське культурне відродження в роки національно-демократичної революції (1917-1920). – К., 2002.
27. Розстріляне відродження: Антологія. 1917-1933: Поезія – проза – драма – есей / Упоряд. і передмова Ю. Левріненко / - 2-ге вид. – К., 2003.
28. Рубльов О. С. Західноукраїнська інтелігенція у загальнонаціональних політичних та культурних процесах (1914 – 1939). – К., 2004.
29. Сірополко С. Історія освіти в Україні. – К., 2001.
30. Слабошпицький М. Ф. Українські меценати. Нариси з історії української культури. – К., 2001.
31. Театр. Збірка статей про історію і типи українського театру. // Енциклопедія українознавства. Загальна частина. – К., 1993, 1995. Кн.1-3.
32. Тисяча років української суспільно-політичної думки: У 9 т. – К., 2001. – Т 6.

33. Українське мистецтво та архітектура кінця XIX – початку XX ст. / П. О. Білецький, Д. О. Горбачов, Е. О. Димшиць та ін. – К., 2000
34. Шаборюк А. А. Український живопис останньої третини XIX – початку XX століття. – К., Одеса, 1990.
35. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941): // Стан і статус. – Чернівці, 1998.

4.3. Організація самостійної роботи студентів

1. Скласти хронологічну таблицю з історії Української культури.
2. Підготувати виступ «Культура і цивілізація».
3. Науково-творча робота студентів на одну із тем:
 - Культура Київської Русі в джерелах;
 - Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід);
 - Європейські прояви культури Київської Русі;
 - Культура античних міст-держав Північного Причорномор'я;
 - Політичні, соціально-економічні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства (XII – початок XIV ст.);
 - Вплив родини Острозьких (Вишневецьких, Корецьких, Четвертинських та інших) на суспільно-політичне, національно-духовне життя України XIV – першої половини XVI ст.;
 - Література Галицько-Волинського князівства;
 - Особливості запровадження Магдебурзького права в українських містах XIV – першої половини XVI ст.
 - Люди корпорації: особливості цехової організації в українських містах XV – першої половини XVI ст.
 - Архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинського

князівства;

- Еволюція ідеї церковної унії в Україні XV – першої половини XVI ст.
4. Підготувати картки по феноменам козацької культури.
 5. Підготувати презентації на теми:
 - Постать Петра Могили у релігійному та культурному житті України;
 - Києво-Могилянська академія та її місце в історії української культури;
 - Григорій Сковорода – геній українського бароко;
 - Билинні герої Київської Русі;
 - Найвидатніша особистість сучасної України.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Історія України: нац.. підручник/ за ред. В.Качкана – К.: ВСВ «Медицина», 2014.
2. Історія Української культури: нац.. підручник / за ред.. В.Качкана та ін.. – К: ВСВ «Медицина» . 2014.
3. Історія України: Навчальний посібник / Панібудьласка В.Ф., Деревінський В.Ф., Тороп А.В. та ін. – К.: КНУБА, 2010. – 140 с.
4. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.
5. Історія України та її державності. – Львів: Баскид. Біт, 2005. – С. 316-353.
6. Історія України .XX – початку XXI століття: Навч. посібник /За заг. ред. В.А.Смоля. – К.: Знання, 2004. – 582 с.
7. Світлична В.В. Історія України. Навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей вищих закладів освіти. Видання 3-тє – К.: Каравела; Львів: Новий світ-2000, Магнолія плюс, 2003. – 308 с.
8. Історія України /. Ю.Зайцев., В.Баран, Я.Грицак та ін. -2 вид. – Львів: Світ 2002.
9. Історія України. Навч.посіб./ В.Литвин, В.Мордвінцев, А.Слюсаренко – К.:Знання- Прес,2002.

10. Історія України: навч.-метод. посіб. для семінарських занять / В. Литвин та ін. – К. 2006.
11. Історія України // Навч. посіб. за ред. В. Гарін та ін. – 2012.
12. Історія України в особах: ХІХ століття. [авт. кол. В.С. Шандра та ін.]. – Київ: Україна, 2015
13. Історія української культури. У п'яти томах. Т.1- 4. – К.: Наукова думка, 2012.
14. Історія української та зарубіжної культури. Навч. Посібник. 4-е доп. Вид.-ня. За ред.. Заковича М., К. 2005.
15. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. / За ред. І.І.Тюрменко, О.Д.Горбула. – Київ, Центр навчальної дітератури. 2004.
16. Курс лекцій з історії України та її державності..- Львів: в-во НУ „ЛП” 2005.
17. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів і до ХХІ століття. Навчальний посібник. – Харків: ООО «Одісей», 2001. – 480 с.
18. Король В.Ю. Історія України: Навчальний посібник. – К. – ВЦ. Академія. – 2008. – 49 с.
19. Лазарович М.В. Історія України: Навчальний посібник. – К. – 2008. – 683с.
20. Лоза Ю. Історичний Атлас України / Ю. Лоза. – К.: Мапа, 2015. – 320 с.
21. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навчальний посібник. – 422 с.
22. Україна політична історія ХХ – поч.. ХХІ ст. – К.: Парламентське вид-во // Греченко В., Шаповал Ю., 2007.
23. Україна: ХХ століття: У 2-х книгах / В.Литвин, В.Смолій, М. Шпаковський. – К: Альтернатива, 2002.

- 24.Семененко В.,Радченко Л. Історія України з прадавніх часів до сьогодення: Навч.посіб. –Харків.:Торсінг, 2003.
- 25.Чапуга С.М. Витоки української державності. Докняжий період: Навчальний посібник. – К. – 2004.
- 26.Чапуга С.М. Історія державностей в Україні. Вступ до курсу. Навчальний посібник. – К. – 2002.
- 27.Шокалюк О.І. Історія України. Навчальний посібник. – К .: Центр навчальної літератури, 2004.
- 28.Швагуляк М. Історичні студії: Українці на роздоріжжях та крутих поворотах історії (друга половина ХІХ- перша половина ХХ ст.) –Львів: Тріада плюс, 2013.
- 29.Brown S. J. Travel Dreams Ukraine - Social Studies Fun-Schooling Journal: Learn about Ukrainian Culture through the Arts, Fashion, Architecture, Music, Tourism. – New York: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2018. – 64 p.
- 30.Kononenko N. Ukrainian Minstrels: Why the Blind Should Sing. – Routledge, 1998. – 392 p.
- 31.Nedashkivska A. Ukrainian Through its Living Culture. – Edmonton: University of Alberta Press, 2010. – 368 p.
- 32.Shevchenko A. Ukraine - Culture Smart!: The Essential Guide to Customs & Culture. – London: Kuperard, 2012. – 168 p.

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

5.1. Форми і методи поточного контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, доповідь, повідомлення, дискусія.

- Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, презентація, есе.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Приклад тестових завдань

•	Відомий англійський фольклорист і етнограф, засновник антропологічної школи ... писав: «Культура...складається загалом із знання, вірувань, мистецтва, моралі, законів, звичаїв і деяких інших здібностей та звичок, здобутих людиною як членом суспільства»	Ч. Дарвін	К. Маркс	Е. Тайлор
•	Хто є автором визначення «Культура є абстракція, абстракція людської поведінки, мовляв вона існує лише у свідомості дослідника»?	А. Крьюбер	І. Франко	Е. Дюркгейм
•	Розгорнуте визначення культури подав британський вчений польського походження ...: «Культура є, по суті, інструментальним апаратом, завдяки якому людина отримує можливість розв'язувати конкретні проблеми, з якими вона стикається у природному середовищі	Б. Малиновський	Л. Валенса	Т. Мазовецький

<ul style="list-style-type: none"> в процесі задоволення своїх потреб». Ця функція культури полягає у тому, що завдяки залученню людини до культурних надбань вона пізнає культурні об'єкти і процеси. Пізнаються історичні події та епохи, життя й побут, розширюються знання, збагачується духовний світ. 	Пізнавальна функція	Комунікативна функція	Виховна функція
<ul style="list-style-type: none"> Цю функцію часто називають функцією історичної спадкоємності. Культура має унікальну можливість трансляції соціального досвіду. Кодуючи свої думки й уявлення у певні знакові системи (пам'ятки літератури і мистецтва, мови науки, релігії та ін.), індивід об'єктивує їх, вони стають соціальною інформацією, носієм якої стає загальна культура. Суть цієї функції культури полягає в тому, що всі засоби культури є неоціненним фактором формування відповідного світогляду людей. Духовна культура по суті формує науковий світогляд, адже культура містить 	<p>Комунікативна функція</p> <p>Емоційно-естетична функція</p>	<p>Інформаційна функція</p> <p>Світоглядна функція</p>	<p>Виховна функція</p> <p>Прогностична функція</p>

<ul style="list-style-type: none"> • об'єктивні знання про навколишній світ, закладає підвалини правильного світорозуміння. • Культурно-історичний тип культури це стадіальна модель, в основі якої лежить поділ культурного розвитку людського суспільства на три головні стадії: дикунство, варварство і цивілізація. Кожна з них визначається технологічним рівнем праці і супроводжується змінами родинних стосунків і форм власності. Автором є ... • Автором історичного типу культури «за методом ідеальних типів» є ... – автор теорії ідеальних типів культур. Методологічно обґрунтувавши науку про культуру, він заперечує роль ідейних регуляторів у суспільстві (ідеологія). Ідеальні типи культур – це найбільш яскраво виражені норми світської і релігійної моралі, побуту народу, його світогляду, це місце і роль людини в суспільстві. 	<p>Ч. Дарвін</p> <p>А. Кардінер</p>	<p>Ф. Енгельс</p> <p>С. Широкого- р в</p>	<p>Л. Морган</p> <p>М. Вебер</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Цей метод у культурології дає змогу 	<p>Історичний</p>	<p>Хронологіч- ний</p>	<p>Культурних процесів</p>

	дослідити виникнення, формування та розвиток культурних процесів і подій у хронологічній послідовності з метою подальшого виявлення внутрішніх і зовнішніх зв'язків, закономірностей і суперечностей.			
•	Цей метод застосовується коли об'єкт, що вивчається, немовби розкладається на складові частини, виявляються співвідношення між цими частинами, правила їх поєднання в групи і виведення певних парадигм (стійких визначальних модулів).	Структурно-функціонального аналізу	Порівняльно-історичний	Системного аналізу

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання знань студентів та навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Порядок переведення рейтингових показників успішності здійснюється відповідно до системи рейтингових балів для різних видів контролю та порядку їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу.

Перелік питань до підсумкового контролю:

1. Поняття «культура» та її функціональна роль у суспільстві.
2. Закономірності розвитку культурного процесу та історичні типи культур.
3. Джерельна і наукова база вивчення української культури.
4. Матеріальна і духовна культура первісних суспільств на території України.
5. Культура населення переддержавних утворень на українських землях (І тис. до н.е.).
6. Самобутність культури українських племен на терені України: фольклор, звичаї та обряди, язичеські вірування, міфологія, матеріальна культура.
7. Виникнення писемності, розвиток освіти і наукових знань.
8. Запровадження та поширення християнства та його роль в розвитку культури.
9. Література Київської Русі: переклади і літописи – «Остромирове Євангеліє», «Слова про закон і благодать» Іларіона, «Повчання дітям Володимира Мономаха», «Повість временних літ» Нестора, «Слово о полку Ігоревім», «Руська правда».
10. Архітектура, живопис, прикладне мистецтво.
11. Етапи виникнення української мови.
12. Літописання: Галицько-Волинський літопис, Короткий Київський літопис, Літописи Великого князівства Литовського, Густинський літопис, Густинський монастирський літопис, Київський літопис.
13. Історико-мемуарна проза В. Загоровського, С. Оріховського та ін
14. Світська та релігійна література.
15. Полемічна література: творчість І. Вишенського, І. Борецького, М. Смотрицького, З. Копистенського, К. Транквіліона-Ставровецького, Х. Філарета, невідомого автора «Перестороги».
16. Історична література про походження термінів «Русь», «руський», «Росія», «російський», «Україна», «Мала», «Велика» та «Біла» Русь.

17. Внесок української інтелігенції в розвиток освіти: діяльність К. Острозького, А. Курбського, П. Могили, Г. та М. Смотрицьких, П. Беринди та інших.
18. Музичне й театральне мистецтво XIV - першої половини XVII ст.: пісенний і танцювальний жанри; музика, театр. Музика і театр українського бароко.
19. Архітектура: культові споруди, оборонні споруди, розвиток світської архітектури. Українське бароко в архітектурі.
20. Живопис і прикладне мистецтво. Барокові риси образотворчого мистецтва.
21. Еволюція в розвитку літературної творчості: проза і віршова література, шкільна драма та інтермедії.
22. Значення творчості Г.Сковороди і І.Котляревського для української літератури і мови.
23. Становище православної церкви в період литовського та польського панування.
24. Українська церква впродовж XVI-XVII ст.: розкол, посилення діяльності католицької церкви на українських землях, Берестейська унія 1596 р.
25. Перехід Київської митрополії під канонічну залежність Московському патріархату. Омосковлення української православної церкви.
26. Стан освіти в Україні у XIX ст. та внесок української інтелігенції в її розвиток. Становище української мови.
27. Розвиток української науки у гуманітарних і природничих галузях у XIX ст. Діяльність наукових товариств.
28. Розвиток української літератури у XIX ст. та її вплив на національну свідомість народу.
29. Характерні особливості розвитку українського мистецтва у XIX ст.
30. Розвиток суспільно-політичної думки та її вплив на формування національної і політичної свідомості українського народу. (Д. Донцов, М. Міхновський, Ю. Бачинський, В. Липинський).
31. Періодичні видання і книгодрукування у 1900-1921 рр.

32. Розвиток освіти та наукових знань на початку ХХ ст. Відродження та розвиток національної освіти і науки: діяльність М. Василенка, С. Русової, І. Стешенка, Д. Багалія, В. Вернадського, М. Грушевського, С. Єфремова, І. Огієнка, М. Туган-Барановського, А. Кримського.
33. Основні напрями розвитку української літератури у 1900-1921 рр.
34. Театр, музика, образотворче мистецтво і архітектура, кіномистецтво у 1900-1921 рр.
35. Право і релігійне життя у 1900-1921 рр.
36. Освіта і наука в Українській РСР.
37. Мовна політика радянської влади.
38. Українська література й образотворче мистецтво радянської доби
39. Основні тенденції музичного, театрального життя та кінематографа в Українській РСР.
40. Українська культура доби незалежності.
41. Внесок української діаспори в розвиток української і світової культури.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Робота на семінарах	Активність	Самостійна робота	Робота на лекціях	Контрольна робота	Екзамен	Всього
20	10	10	10	10	40	100

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Назви розділів, тем.	К-ть годин	Вид заняття (лекція,	Література	Засоби навчання, матеріали	Контроль (вид і

План, короткий зміст		семинар, практичне, лаборат., самоств., контр.р-та, тест, курсов а тощо)			дата)
1. Теорія та становлення культури українського народу в найдавніші часи.	2	Лекція	Бабій Л. Діалектика розвитку історичних типів культур. – Львів, 1991; Історія української культури: Курс лекцій (під ред. С.О.Костилюєвої). – К., 2010; Лосєв І.В. Історія та теорія світової культури: європейський контекст. // Навч. посіб. – К., 1995.	Текст лекції	Обговорення в групі
2. Теорія та становлення культури українського народу в найдавніші часи.	2	Семинарське заняття	Феномен української культури: методологічні засади осмислення / відп. ред. В. Шинкарук, Є. Бистрицький. – К., 1996; Герчанівська П.Е. Культурологія: Навч. посіб. для дистанційного навчання / За ред. В.І. Панченко. 2-ге вид. К., 2006.	Тексти джерел та літератури	Перевірка матеріалів
3. Культура	2	Лекція	Асеєв Ю. С.	Текст	Тести

та дозвілля Київської Русі IX–XIII ст.			Архітектура Київської Русі. – К.,1969. Брайчевський М. Ю. Походження слов'янської писемності – К., 2002; Українці: історико-етнографічна монографія: у 2 кн./ ред. А. Пономарьов. – Опішне, 1999.	лекції	
4. Культура та дозвілля Київської Русі IX–XIII ст.	2	Семінарське заняття	Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. – К., 1993; Півторак Г. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993; Історія української культури. – К. 2000. Т. 1-2.	Тексти джерел та літератури	Перевірка матеріалів
5. Українська мова та література в другій половині XIII – першої половини XVII ст.	2	Лекція	Тищенко К. М. Етномовна історія Прадавньої України. – К., 2008; Давня українська література: Хрестоматія. - К., 1991; Шевельов Ю. Дві статті про постання української мови. – К., 1994.	Текст лекції	Тести
6. Українська мова та	2	Семінарське заняття	Історія української культури. - К.,2000. - Т.2.;	Тексти джерел та літератури	Перевірка виконан

література в другій половині XIII – першої половини XVII ст.			2003. - Т.3; Слово многоцінне. Хрестоматія української літератури, створеної різними мовами в епоху Ренесансу (друга половина XV – XVI ст.) та в епоху Бароко (кінець XVI – XVIII ст.). У 4-х кн. – К., 2006; Шахматов О. О., Кримський А. Ю. Нариси з історії української мови та хрестоматія з пам'яток письменської староукраїнщини XI-XVIII ст. – К., 1922.		их робіт в групі
7. Розвиток освіти і науки в Україні в XVI – XVIII ст.	2	Лекція	Грушевський М. Історія України-Руси: В 11 т. – К., 1991, Т. VI; Ісаєвич Я. Д. Джерела з історії української культури доби феодалізму (XVI-XVIII ст.) – К., 1972; Нічик В. М. Києво-Могилянська академія і духовна культура східних та південних слов'ян. – К., 1993.	Текст лекції	Експрес - опитування
8. Розвиток освіти і науки в Україні в XVI – XVIII ст.	2	Семінарське заняття	Пилипчук О. Я. Історія науки та	Тексти джерел та	Перевірка

науки в Україні в XVI – XVIII ст.			освіти в Україні (найдавніші часи – перша третина XX століття). – К., 1998; Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001; Чижевський Д. Історія української культури. – Тернопіль, 1994.	літератури	виконаних завдань в групі
9. Розвиток музичного й театрального мистецтва, живопису та архітектури в XIV – першій половині XVII ст. культура українського бароко.	2	Лекція	Історія української культури у 5 т., 9 кн. – К., 2001. – Т. 2 – 3; Александрович В. С. Перемишльське середовище українських малярів у XVII ст. // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до XVIII ст.). – К., 2002. – Вип. 2; Жолтовський П. М. Український живопис XVII - XVIII ст. – К., 1978.	Текст лекції	Тести
10. Розвиток музичного й театрального мистецтва, живопису та архітектури в XIV – першій половині XVII ст.	2	Семінарське заняття	Макаров А. Світло українського бароко. - К.,1994; Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992; Нариси історії українського мистецтва / За ред.	Тексти джерел та літератури	Перевірка матеріалів

культура українського бароко.			В. Г. Заболотного. – К., 1996; Українське бароко та європейський контекст. – К., 1991.		
11. Релігійне життя українського народу в XIV – XX ст.	2	Лекція	Грушевський М., Левицький О. Розвідки про церковні відносини на Україні-Руси в XVI –XVII ст. – Львів, 1990; Жуковський А. Петро Могила й питання єдності церков. – К., 1997; Огієнко І. О. Українська церква. - К., 1993.	Текст лекції	Експрес-опитування
12. Релігійне життя українського народу в XIV – XX ст.	2	Семінарське заняття	Сергійчук В. Козацтво і Унія. // Українське слово. - 1993, 19 лютого; Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. - К.,1993; Уляновський В. І. Історія церкви та релігійної думки в Україні. Навч. посібник: У 3-х кн. - Кн. 1 – 2. – К., 1994.	Тексти джерел та літератури	Дискусія в групі
13. Розвиток освіти, науки, дозвілля,	2	Лекція	Забужко О. Філософія української ідеї та європейський	Текст лекції	Обговорення в групі

літератури та мистецтва в Україні XIX ст.			контекст: Франківський період. – К., 1993; Історія української культури: у 5 т., 9 кн. – Т. 4. – Кн. 1. – К., 2008; Т. 4. – Кн. 2; Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001.		
14. Розвиток освіти, науки, дозвілля, літератури та мистецтва в Україні XIX ст.	2	Семінарське заняття	Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. – К., 1993; Мірчук І. Історія української культури. – Мюнхен, Львів, 1994; українського мистецтва у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник. – К., 2007.	Тексти джерел та літератури	Письмові тести
15. Культура українського народу в період національно-культурного відродження на початку XX ст. та національно-визвольних змагань (1900–1921 рр.).	2	Лекція	Розстріляне відродження: Антологія. 1917-1933: Поезія – проза – драма – есей / Упоряд. і передмова Ю. Левріненко / - 2-ге вид. – К., 2003; Сірополко С. Історія освіти в Україні. – К., 2001; Українське мистецтво та архітектура кінця	Текст лекції	Обговорення в групі

			XIX – початку XX ст. / П. О. Білецький, Д. О. Горбачов. Е. О. Димшиць та ін. – К., 2000		
16. Культура українського народу в період національно-культурного відродження на початку XX ст. та національно-визвольних змагань (1900–1921 рр.).	2	Семінарське заняття	Історія українського мистецтва у 5 т. / голов. ред. Г. Скрипник. – К., 2007; Історія української архітектури // За ред. В. І. Тимофійенка. – К., 2003; Розовик Д. Ф. Українське культурне відродження в роки національно-демократичної революції (1917-1920). – К., 2002.	Тексти джерел та літератури	Дискусія в групі
17. Українська культура та система дозвілля радянської доби та пострадянського періоду.	2	Лекція	Ажнюк Б. Мовна єдність нації: діаспора й Україна. – К., 1999; Зберігаючи українську самобутність: Українська етнічність у сучасному світі / В. Б. Євтух, Є. Є. Камінський, О. О. Ковальчук, В. П. Трощинський. – К., 1992; Історія української культури: у 5 т., 9 кн. – К., 2011. – Т.	Текст лекції	Обговорення в групі

VII. Основні інформаційні джерела для вивчення курсу

1. Абрамович С.Д. Світова та українська культура: навчальний посібник для студентів вузів / М.Ю.Чікарькова. – Л.: Світ, 2004.
2. Асеєв Ю.С. Архітектура Київської Русі.-К., 1969.
3. Баран В.Д. Черняхівська культура.-К., 1981.
4. Бокань В.А. Історія культури України: навчальний посібник. 3-тє вид.,стереотип. / Л.П.Польовий; Межрегіональна Академія Управління Персоналом. – К.: 2002.
5. Брайчевський М.Ю. Походження слов'янської писемності.-К.,2002.
6. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних відносин.-К.,1993.
7. Даниленко В.М. Космогонія первісного суспільства.-К.,1978.
8. Дзюба І. Між культурою і політикою-К.,1998.
9. Загайкевич М.П. Музичне життя Західної України другої половини ХІХ ст. - К.,1960.
- 10.Іван Франко і світова культура // Матеріали міжнародного симпозіуму ЮНЕСКО: в 3 кн.-К.,1990.
- 11.Історія України: нац.. підручник/ за ред. В.Качкана – К.:ВСВ «Медицина», 2014.
- 12.Історія Української культури: нац..підручник / за ред.. В.Качкана та ін.. – К: ВСВ «Медицина» . 2014.
- 13.Історія України: Навчальний посібник / Панібудьласка В.Ф., Деревінський В.Ф., Тороп А.В. та ін. – К.: КНУБА, 2010. – 140 с.
- 14.Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.
- 15.Історія України та її державності. – Львів: Баскид. Біт, 2005. – С. 316-353.

16. Історія України .XX – початку XXI століття: Навч. посібник /За заг. ред. В.А.Смоля. – К.: Знання, 2004. – 582 с.
17. Світлична В.В. Історія України. Навчальний посібник для студентів неісторичних спеціальностей вищих закладів освіти. Видання 3-тє – К.: Каравела; Львів: Новий світ-2000, Магнолія плюс, 2003. – 308 с.
18. Історія України / Ю.Зайцев., В.Баран, Я.Грицак та ін. -2 вид. – Львів: Світ 2002.
19. Історія України. Навч. посіб./ В.Литвин, В.Мордвінцев, А.Слюсаренко – К.: Знання- Прес, 2002.
20. Історія України: навч.-метод. посіб. для семінарських занять / В.Литвин та ін. – К. 2006.
21. Історія України // Навч. посіб. за ред. В.Гарін та ін. – 2012.
22. Історія України в особах: XIX століття. [авт. кол. В.С. Шандра та ін.]. – Київ: Україна, 2015
23. Історія української культури. У п'яти томах. Т.1- 4. – К.: Наукова думка, 2012.
24. Історія української та зарубіжної культури. Навч. Посібник. 4-е доп. Вид.-ня. За ред.. Заковича М., К. 2005.
25. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. / За ред. І.І.Тюрменко, О.Д.Горбула. – Київ, Центр навчальної дітератури. 2004.
26. Курс лекцій з історії України та її державності..- Львів: в-во НУ „ЛП” 2005.
27. Кормич Л.І., Багацький В.В. Історія України від найдавніших часів і до XXI століття. Навчальний посібник. – Харків: ООО «Одісей», 2001. – 480 с.
28. Король В.Ю. Історія України: Навчальний посібник. – К. – ВЦ. Академія. – 2008. – 49 с.
29. Лазарович М.В. Історія України: Навчальний посібник. – К. – 2008. – 683с.
30. Лоза Ю. Історичний Атлас України / Ю. Лоза. – К.: Мапа, 2015. – 320 с.

31. Остафійчук В.Ф. Історія України: сучасне бачення: Навчальний посібник. – 422 с.
32. Україна політична історія ХХ – поч.. ХХІ ст. – К.: Парламентське вид-во // Греченко В., Шаповал Ю., 2007.
33. Україна: ХХ століття: У 2-х книгах / В.Литвин, В.Смолій, М. Шпаковський. – К: Альтернатива, 2002.
34. Семененко В., Радченко Л. Історія України з прадавніх часів до сьогодні: Навч. посіб. – Харків.: Торсінг, 2003.
35. Чапуга С.М. Витоки української державності. Докняжий період: Навчальний посібник. – К. – 2004.
36. Чапуга С.М. Історія державностей в Україні. Вступ до курсу. Навчальний посібник. – К. – 2002.
37. Шокалюк О.І. Історія України. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
38. Швагуляк М. Історичні студії: Українці на роздоріжжях та крутих поворотах історії (друга половина ХІХ- перша половина ХХ ст.) – Львів: Тріада плюс, 2013.
39. Brown S. J. Travel Dreams Ukraine - Social Studies Fun-Schooling Journal: Learn about Ukrainian Culture through the Arts, Fashion, Architecture, Music, Tourism. – New York: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2018. – 64 p.
40. Kononenko N. Ukrainian Minstrels: Why the Blind Should Sing. – Routledge, 1998. – 392 p.
41. Nedashkivska A. Ukrainian Through its Living Culture. – Edmonton: University of Alberta Press, 2010. – 368 p.
42. Shevchenko A. Ukraine - Culture Smart!: The Essential Guide to Customs & Culture. – London: Kuperard, 2012. – 168 p.

VIII. Доповнення та зміни, внесені до робочої програми в 20__/20__ н.р.

